

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

**Comisia cultură, educație, cercetare,
tineret, sport și mass-media**

AMENDAMENT

**la proiectul de lege nr. 218 din 04.07.2023
privind modificarea Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii
Moldova № 174/2018**

În conformitate cu prevederile art.59 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr.797-XIII din 02.04.1996, se propun amendamente la proiectul de lege nr. nr. 218 din 04.07.2023 privind modificarea Codului serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova № 174/2018, și anume:

La art. I. punctul 5, articolul 25/1:

alineatul (6), se exclude.

ARGUMENTARE:

Începând cu 1 ianuarie 2023, Republica Moldova a trecut la un format digital de difuzare a semnalului de televiziune și a imaginilor, reprezentând un sistem multiplex – sistem de structurare a unui set de servicii media audiovizuale și de servicii auxiliare, integrate într-un flux digital și difuzate printr-un canal radio de televiziune sau de radiodifuziune digitală terestră.

În scopul asigurării unei difuzări garantate la nivel național și regional, două campanii publice de prestare a serviciilor media audiovizuale, și anume Compania națională "Teleradio-Moldova" și Compania regională "«Gagauziya Radio Televizionu»", în conformitate cu Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova este prevăzută posibilitatea includerii necompetitive într-un multiplex cu acoperire națională cu acces necondiționat.

De asemenea, în legătură cu costurile financiare ridicate asociate tranziției la formatul de radiodifuziune digitală și pentru a asigura viabilitatea furnizorului național de multiplex A, legislația actuală prevede fonduri bugetare suplimentare pentru aceste două campanii publice care să acopere costurile furnizorului public de servicii media, pentru următorii trei ani, anual în sumă de cel puțin 14 milioane de lei.

Aceste resurse financiare sunt prevăzute în bugetul pentru anul 2023 în cadrul programului 5019 (în sumă de 33 milioane de lei) implementat de Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării.

În noua redacție a articolului 25/1 alineatul (6) din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova propusă de autorii proiectului de lege, se propune excluderea furnizorului regional de servicii media publice Găgăuzia Radio Televizionu, cu posibilitatea includerii necompetitive a acestuia într-un multiplex cu acoperire națională cu acces necondiționat.

Evident, adoptarea acestei norme înseamnă că această companie și-ar putea pierde licența de emisie și va duce la "izolarea digitală" a UTA Găgăuzia, precum și la limitarea financiară gravă a furnizorului regional de servicii media publice Gagauziya Radio Televizionu.

Noua redacție a alin. (6) articolului 25/1 din Codul serviciilor media audiovizuale al Republicii Moldova, propusă de autorii proiectului de lege este vădit discriminatorie și, prin urmare, necesită de a fi abrogată.

Aceste modificări au scopul de a păstra condiții minime garantate pentru activitatea Întreprinderii publice regionale "Gagauziya Radio Televizionu", care asigură difuzarea în limbi pentru minoritățile naționale din UTA Găgăuzia precum și altor minorități naționale din regiunea de sud a țării.

Republica Moldova a ratificat mai multe instrumente internaționale menite să asigure drepturile și libertățile persoanelor aparținând minorităților naționale, inclusiv în domeniul radiodifuziunii și televiziunii.

În special, acestea sunt articolele relevante din Declarația Universală a Drepturilor Omului din 1948 (DUDO), Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice din 1966 (PIDCP), Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale din 1950 (CEDO), documentul reuniunii de la Copenhaga a Conferinței privind dimensiunea umană a CSCE din 1990 și documentul Simpozionului de la Cracovia privind patrimoniul cultural al statelor participante la OSCE în 1991, hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului etc.

În acest sens, sub auspiciile Înaltului Comisar al OSCE pentru minoritățile naționale, un grup internațional de experți a formulat, ca o scurtă trecere în revistă, recomandările privind utilizarea limbilor minoritare în radiodifuziune (adoptate la 10 octombrie 2003 și difuzate de Oficiul Înaltului Comisar - <https://www.osce.org/ru/hcnm/32311>).

Esența acestor recomandări este că statele participante la OSCE s-au angajat să protejeze identitatea lingvistică și de altă natură a persoanelor care aparțin minorităților naționale și să creeze condiții pentru promovarea acestora pe teritoriul lor, pe principiile și criteriile stabilite în prezentele recomandări, în special:

- Statele ar trebui să elaboreze politici privind utilizarea limbii (limbilor) minoritare în radiodifuziune. Această politică ar trebui să se bazeze pe identificarea nevoilor persoanelor care aparțin minorităților naționale pentru a-și păstra și dezvolta identitatea. În formularea și punerea în aplicare a acestei politici, persoanelor care aparțin minorităților naționale ar trebui să li se garanteze dreptul de a participa efectiv

la procesele consultative, precum și reprezentarea în instituțiile și autoritățile relevante;

- Politica de stat ar trebui să sprijine radiodifuziunea publică, care oferă o gamă largă și echilibrată de programe de informare, educaționale, culturale și de divertisment de înaltă calitate, inclusiv în vederea satisfacerii nevoilor persoanelor care aparțin minorităților naționale. Statele ar trebui să mențină și, după caz, să creeze condițiile financiare, tehnice și de altă natură necesare pentru ca radiodifuzorii publici să își îndeplinească funcțiile;

- Reglementarea de stat a programelor de televiziune și radio ar trebui să se bazeze pe criterii obiective și nediscriminatorii și nu ar trebui să restricționeze sau să conducă la restricționarea difuzării în limbile minorităților;

- Prin reglementarea utilizării limbii în radiodifuziune, statele pot sprijini utilizarea limbilor individuale. Măsurile care acceptă una sau mai multe limbi nu ar trebui să conducă la restricții privind utilizarea altor limbi. Măsurile de sprijinire a unei limbi în radiodifuziune nu ar trebui să încalce drepturile persoanelor care aparțin minorităților naționale;

- Difuzarea în limbi minoritare nu ar trebui să facă obiectul unor cerințe excesive și disproporționate pentru traducere, duplicare, interpretare simultană sau subtitrare.

- Disponibilitatea programelor străine de televiziune și radio într-o limbă minoritară nu neagă obligația statului de a promova radiodifuziunea internă în limba respectivă și nici nu justifică o reducere a timpului de emisie în limba respectivă;

- Disponibilitatea difuzării în limbi minoritare la nivel regional sau local nu justifică excluderea de la difuzarea la nivel național a programelor în limbile minorităților, inclusiv a minorităților dispersate;

- Statele ar trebui să impună cerințe adecvate radiodifuzorilor de stat și publici pentru a asigura difuzarea în limbile minorităților;

- Statele ar trebui să sprijine difuzarea în limbile minorităților naționale, creând condiții favorabile (financiare sau de altă natură) în acest scop, pentru a încuraja difuzarea privată a mass-mediei într-o limbă minoritară prin accesarea frecvențelor de difuzare, acordarea de licențe, exceptarea mass-mediei de la cerințele legislației în materie de concurență, crearea unor condiții speciale pentru ca acestea să le scutească de anumite proceduri administrative și birocratice etc.;

- Statele ar trebui să încurajeze și să faciliteze producerea și difuzarea operelor audiovizuale în limbile minorităților, inclusiv prin acordarea de asistență financiară;

- Statele ar trebui să promoveze consolidarea capacităților și formarea pentru difuzarea mass-mediei în limbile minorităților etc.

Constituția Republicii Moldova proclamă principiul egalității popoarelor care trăiesc pe teritoriul său, a cărui esență este exprimată în nediscriminarea oricărui popor pe criterii etnice și acordarea diferitelor drepturi în mod egal tuturor popoarelor care locuiesc în țară. Cu toate acestea, din varii motive, nu există practic nici o egalitate reală între etnii. Prin urmare, asigurarea faptului că Republica Moldova protejează

drepturile grupurilor etnice care se află într-o minoritate numerică în raport cu majoritatea populației statului și oferă acestor popoare garanții suplimentare, este una dintre obligațiile sale directe consacrate în Constituția țării, în alte acte juridice, precum și în actele internaționale citate mai sus.

Modificarea propusă are drept scop prevenirea excluziunii digitale și a discriminării financiare a companiei publice "Gagauziya Radio Televizionu", singura companie din lume care furnizează emisiuni de televiziune și radio în limba găgăuză, bulgară și alte limbi a minorităților naționale din UTA Găgăuzia, care timp de mai bine de 30 de ani au depus eforturi semnificative în păstrarea și popularizarea limbii și culturii poporului găgăuz și a altor popoare ale țării noastre, contribuind la formarea unității poporului Republicii Moldova.

Fiodor GAGAUZ
Deputat în Parlament